

Lzhaja vsaki četrtlet ob 11. uri dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1:50

Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, dvorišče sv. Hilarija štev. 7.

Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 12 dopoldne v upravništvu sobi.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Como) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vrstah, in sicer: če se tiska enkrat 14 vin, dvakrat 12 vin, trikrat 10 vin. Večkrat po pogodbi.

Naročnino in oglase je plačati v Gorici.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: **Ivan Bajt** v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič) v Gorici.

Kmečki stan in liberalizem.

Že od leta 1860. vidno propada v Avstriji kmečki stan. Leto za letom se množijo dolgovi, na tisoče kmečkih posestev se proda vsako leto na dražbi; v mnogih krajih se kmet izseljuje z dežele v mesta, ker mu več nese piča plača v tovarnah; drugod pa se seli v daljne kraje, n. pr. v Ameriko. Njegovo posestvo pa ostane v rokah brezvestnih oderuhov. Kar se tiče naše slovenske domovine, propada kmečki stan najbolj na Dolenjskem, v nekaterih krajih na Gorenjskem in na Tolminskem.

To propadanje kmečkega stanu je zakrivil gospodarski liberalizem, t. j. prostomiselnost, kar se tiče gospodarenja in urejevanja kmečkih posestev.

Liberallec skrbi le sam za se, za druge mu ni mar. Pri njem velja pravilo: Bojujmo se, in kdor je šibkejši, naj pade! On ne pozna krščanske ljubezni do bližnjega, ampak lovi brezobzirno le svoje koristi. Pri tem ne pomisli, da spravi mnogo ljudi v revščino in propast. Liberallec pozna za-se le pravice, katera ima do drugih, a dolžnosti noče poznati nobene. On hoče le prejemati, a noče dajati.

Liberalna prostost je napadla vse stanove, a še posebno kmečki stan. Začeli so učiti in gospodariti tako, kakor da bi bila obdelana zemlja navadno blago, ki se porabi ali proda brez škode lastnikom; niso umeli, da je zemlja kapital, kateri naj se ne porabi. Tako se je širilo prepričanje, da ima človek pravico zemljo sebi izkoriščevati, pa da nima dolžnosti, njeno moč varovati drugim ljudem in poznejšim rodovom v prid.

Vsak človek ima pravico zahtevati, da se zemlja dobro obdeluje in da se ne izrablja. Kajti zemlja mora dajati vsem ljudem zadostnega živeža.

Zemlja se mora tudi izboljševati, da bode dajala vedno več pridelkov za prihodnje rodove.

Tudi vsak posestnik mora imeti dolžnosti glede svojega zemljišča. Ako hoče samemu sebi dobro, ne sme svojega zemljišča poljubno razkosavati, izrabljati, iskati iz zemlje dobička, s tem, da uniči vrednost zemljišča. Ako bode tako delal, pride kmalu na boben, ne le sebi, tudi svoji rodovini na škodo. Njegova lastna korist ga sili, da varuje in obdeluje svoje posestvo.

Ako posameznik po liberalnem načelu ne mara gledati na drugih korist, ampak le na svoj trenutni dobiček, se zemlja kmalu izrablja in zgubi veliko na vrednosti, a tudi kmet obuboža, in z njim vse prebivalstvo. Da bi dosegel kolikor mogoče hitro dobička, seka gozdove; da bi dajal velike dedščine, se zadolži na premoženje. Tako sicer ostane lastnik premoženja po imenu, a v resnici gospoduje čez njegovo vrednost upnik. Upnik, po navadi kapitalist, lahko izrablja posestvo po svoji volji. Tako je zakrivil liberalizem se svojo lažnjivo prostostjo, da pada kmet za kmetom.

Kjer je kmečki stan še krepak in imovit, tam prevladujejo srednja posestva. Srednje posestvo je tako, ki ga more posestnik se svojo družino skozi celo leto brez najemnikov obdelati. To je srednji kmečki stan.

Po liberalnem načinu pa se srednja posestva cepijo v mala posestva po parcelah; torej imamo mnogo ljudi brez dela in brez potrebne živeža. Ali pa nastajajo latifundije, t. j. ogromna zemljišča, katerih pa lastnik kapitalist ne obdeluje, ampak jih pusti v puščo. Kjer so bili poprej zeleni pašniki, se pasejo jeleni, po nekdanj rodovitnih poljih pa je nalegala voda in okužila okolico. Zemlja, ki pride kapitalistu v roke, ne koristi nikomur.

„Tii — na Črno prst?! — Tvoje jazbeče noge, pa tvoj krof, pa tvoja narduha in — Črna prst!! — Dragi moj, če moreš, obupaj!“

„Kaj ti, živa nit, ti sloko bedro, ti uboga šviglja, ti si upaš z jezikom dragati ob moje hribolastvo?!“

„Veš kaj, Tine! Jeza ni zdrava, posebno ne za naju, ker imava še hudo pot pred seboj. Tudi jaz sem namreč namenjen na Črno prst. Idiva torej skupaj!“

„Velja! — Toda povem ti vže naprej: jaz grem kakor ura enakomerno in brez počitka.“

„Jaz uprav tako.“

Nato udarita naša junaka z okovanima palicama ob kamenita tla, da se iskre ukrešejo, in jameta korakati. Tone posega se svojimi dolgimi nogami navkreber počasi kakor nihalo pri stolpni uri, Tine pa švedra za njim brez takta kakor nihalo pri stari kuhinjski uri.

Pot je vedno bolj strma. Tine in Tone, oba vže sopihata, če tudi je še zgodaj zjutraj. Rada bi počivala, a ne smeta, ker dogovorila sta se vže pod hribom, da pojdetata „kakor ura enakomerno in brez počitka“. — O kako rad bi bil — posebno Tine — preklical te usodne besede! A čast, ki je hribolazcu nad vse, ne dopušča mu tega.

Zgodovinarji sicer ne morejo slave starih Benetk dovolj povzdigniti, a pri tem pozabljajo, koliko revščine so ravno Benetke zakrivil. Goli Kras je večna priča njihovega liberalnega gospodarenja. Ne le da so izgubili Benečani svojo moč, vrhu tega so si še drugo šibo stvarili, ki jih bo tepla: iz gor, koder so posekali gozdove, se vali gruše po rekah do morja, da jim zasuje njihovo pristanišče, ki je nekdanj gospodovalo čez polovico sveta.

Politični pregled.

Volilna vojska za dež. zbor na Kranjskem. — 12. t. m. se bodo vršile na Kranjskem deželnozbornske volitve v kmečkih občinah. Lista kandidatov katoliško-narodne stranke je sestavljena takole: Za ljubljansko okolico in Vrhniko: Fran Povše in dr. Ivan Šusteršič, za Kamnik in Brdo: Andrej Mejač; za Kranj, Trzic in Škofjo Loko: dr. Janko Brejc in Oton pl. Detela (deželni glavar); za Radovljico in Kranjskoro: Josip Poganič; za občine na Notranjskem: Franc Drobnič, dr. Janez Krek, za Vipavo in Idrijo: France Habé; za Novo mesto Kostanjevica in Krško: Josip Dular; za Trebnje, Žužemperk, Višnja gora, Mokronog, Litija in Radeče: France Košak, dr. Viljem Schweitzer, dr. Ign. Žitnik; za Kočevje, Ribnico in Vel. Lašice: Franc Jaklič in Primož Pakiž, za Črnomelj in Metliko: Vilj. Pfeifer.

Zavod sv. Jeronima v Rimu.

— Poročali smo že, da je papež Leon XIII. s posebnim breve ustanovil „Zavod sv. Jeronima za Hrvate“ v Rimu. Rektor zavoda je Hrvat dr. Pazman. Na ta zavod, ki je vseskozi vzdrževan le s hrvatskim darjem, so imeli Italijani že davno uprte svoje oči, zlasti ker je zavod postal že dokaj premožen. Minuli četrtlet pa se je zgodilo nekaj uprav nezasišanega. Pred

zavod je prihrumela tolpa ljudi, ki so s izdali za Dalmatince, živeče v Rimu z dalmatinsko zastavo in pod vodstvom nekega Alacevicha, dalmatinskega renegata. Ta tolpa je vdrla v zavod ter zasedla vse prostore, razobesla dalmatinsko zastavo ter priredila banket, na katerem so ti kulturonošci pridno jedli in pili, ter sestavljali brzozave ter jih pošiljali na vse kraje slaveč v njih svojo „zmago“. Brzozjavili so italijanskemu kralju v imenu vse Dalmacije „prvorojenke“ Italije, potem zaderskemu županu glasovitemu irredentovcu Ziliottu itd. Rektor dr. Pazman je na to nezasišano nastopanje pozval rimsko policijo, ali ta je izjavila, da se ne mara v to vmešavati, ker je civilno pravna reč. Mej tem pa je prišel tudi zastopnik avstrijskega poslanstva v Rimu in je Alacevihu povedal, da nima tu ničesar opraviti, ker zavod stoji pod avstrijskim protektoratom. Alacevich (Kolačević) pa je odgovoril, da je v zavodu on gospodar ter da ima le on tu ukazovati.

Na ta predrzen napad od strani dalmatinskih renegatov in Italijanov na zavod sv. Jeronima so se storili pri avstrijski vladi primerni koraki za diplomatsko posredovanje. Ta napad je bil očitno politično provokatoričnega značaja, kar dokazuje že brzozjav italijanskemu kralju, ki spravlja Dalmacijo v zvezo s pripadništvom k Italiji. Avstrijska vlada dozda še ni storila odcelnejega koraka v tej zadevi.

Nadžkof Posilović v Zagrebu

je praznoval 27. m. m. svoj 25letni škofovski jubilej. Tem povodom je prebivalstvo iz glavnega mesta in z dežele priredilo impozantno manifestacijo ljubezni in spoštovanja do svojega višega pastirja. V pon. zvečer je bila na čast jubilarju velika serenada, na kateri so sodelovala štiri pevska društva. Peli so tudi Hajdrhovo „Morje adrijansko“. Na pontifikalni maši

„Kaj pa vidiš vže zopet?“

„Ne da se povedati.“

„A tudi videti ne, ker je vže v železnicu. — Toda Tine, začel si prezgodaj s čutarico, saj hodiva še komaj četr ure. Kedar bova na vrhu?“

„Potrpi, naglica ni dobra.“

„A taka počasnost. — Sicer pa, prijatelj, vstani, treba iti...“

„To pa — to. Privezal sem si dušo, sedaj ho pa šlo kakor železnica.“

Tine se zadre kvišku in jo začne res tako korajžno otepati navzgor, da stopi celo Tonetu parkrat na peto. A trajalo je le nekaj minut, in Tine je vže obupno zastokal:

„Uuh, moja kolena!“

„Ali ti nisem pravil, da si začel prezgodaj s čutarico?“ opomni smeje se Tone.

„To je hudičevo olje, ne žganje! Jaz bom počival...“

...kakor ura — pristavi zbadljivo Tone in oba sedeta v travo. Ko se malo nasedita, spravi zopet Tone Tineta na noge in „polzev marš“ se začne iz nova. Nekoliko minut hodita, nekoliko minut sedita, pa zopet hodita, pa zopet sedita. Solnce vže gleda izza gore, a hribolazca Tine in Tone nista še prehodila tretjino poti. Solnce se vpenja više in više, prav tako tudi Tine in Tone, a — počasi, bolj in bolj počasi.

LISTEK.

Kako sta hribolazca Tine in Tone šla na Črno prst.

Šaljiva sličica. Spisal Soški.

„Bom šel na planince, Na strme vrhe...“
Nar. p.

„Stoj! Kdo si?“

„Tebi nič mar.“

„Stoj, pravim, če si božji! — Kdo si?“

„Dober prijatelj: Tine, črevljar.“

„O, zlata duša — pa v taki temi!“

„In ti, Tone, krojač — zlata duša! — Dve po polnoči je komaj, pa si vže tukaj?“

„Da! — Kam pa, Tine, s tako préklo v rokah?“

„Kam pa, Tone, z enako préklo v rokah?“

„Greš-li fiziol natikat?“

„Greš-li orehe klatit?“

„Jaz ne klatim orehov, — jaz sem hribolazec.“

„In jaz ne natikam fiziola, ker sem tudi hribolazec.“

„No, veseli me jako. — Kam pa ležeš danes?“

„Nikamor drugam, kakor naravnost na — Črno prst.“

je bilo zbranih 200 duhovnikov. Med istimi so bili: nadškof dr. Stadler, škof dr. Maurovič, namestnik škof iz Djakova dr. Voršak in škof križevački Drohobecky. Jubilarju je došlo nešteti čestitki. Sv. Oče mu je naklonil novih časti. Tudi od cesarja je došla čestitka.

Sestanek ruskega cara z nemškim cesarjem. — Ruski car in nemški cesar se snideta dne 10. sept. v Gdanskem. Nemški listi pravijo, da pomeni to snidenje jamstvo, da vladajo med Nemčijo in Rusijo prav dobri prijateljski odnosi, ob enem pa menijo, da bode to snidenje jako dobro uplivalo na zblizanje Nemčije s Francijo.

Dne 18. sept. bo car slovesno sprejet na Francoskem.

Novice.

Začetek šolskega leta v Gorici. — Na c. kr. gimnaziji prične šolsko leto dne 18. sept. Sprejemanje v I. gimn. razred bode dne 11. in 12. sept. od 9.—12. ure predp. Sprejemne prekušnje bodo od 14. do 17. sept. Dijaki, kateri so bili že lani v tem zavodu, zglasiti se morajo do 17. sept.

Sprejemanje v slovensko c. kr. pripravljavnico bode dne 15. septembra. Učenci, ki hočejo biti sprejeti, morajo prinesiti spričevalo dovršenega III. razreda ljudskih šol.

Na c. kr. realki prične šolsko leto dne 16. septembra. Sprejemanje v I. razred, kakor tudi v italijansko pripravljavnico bode dne 16. in 17. t. m. Dijaki, kateri so bili že lani v tem zavodu, zglasiti se morajo od 16. do 18. septembra.

Na c. kr. izobraževališču za učiteljice se bodo vpisovale gojenke dne 13. in 14. septembra od 8.—12. ure. Gojenke, ki so ta zavod že obiskovale, zglasijo se s tem, da dopošljejo ravnateljstvu svoje zadnje šolske spričevalo. Nove gojenke se pa imajo predstaviti ravnateljstvu v spremstvu svojih roditeljev ali zastopnikov, predati krstni ali rojstni list, zdravniško spričevalo o telesni sposobnosti, zdravih obeh ter stavljenju koz, spričevalo o lepem vedenju (ako ne pridejo iz kake občine šole) in eventualno zadnje šolsko spričevalo. — Dne 16. septembra ob 8. uri začnejo se ponavljalni in sprejemni izpiti. Po dokončanih teh izpiti se prične redni pouk.

Na c. kr. dekliski in deški vadnici bode vpisovanje 13. sept. od 8.—12. ure. Učenke in učenci, ki so to šolo že obiskovali, prinesejo seboj zadnje šolsko sporočilo. Novinci za I. razred se imajo izkazati s krstnim (rojstnim) ter ubožnim listom; učenke in učenci pa, ki želijo prestopiti iz drugih šol v kateri višji razred vadnice, naj prineso seboj krstni (rojstni) in ubožni list, zdravniško spričevalo o zdravih obeh in stavljenju koz ter zadnje šolsko sporočilo; za te slednjič navedene učenke in učence bode sprejemni izpit dne 14. septembra ob 8. uri. — Šolsko leto 1901—1902 prične 16. septembra, redno poučevanje na obeh vadnicah pa 17. septembra ob 8. uri.

„Huu, ali kuha!“ vzdihne Tone.

„Jaz umrjem“ zastoka Tine.

„Odloži, če moreš, glej tu gori senik!“

„Jaz sedem. — To ni — solnce, to je — šment!“

Oba ležeta vznak v travo in molčita precej dolgo. Nazadnje prične Tine neke vrste jeremijado:

„O srečni vi stari čevlji in podplati, ki se hladite in namakate doma v mojem skafu; jaz pa umiram tukaj od solncea osmojen, opečen...!“

Tone pa odpeva:

„O srečne ve drobne iglice, cunjice in krpice, ki se senčite doma v moji miznici; jaz pa se cvrem tukaj kakor žaba na ražnju...!“

„O srečna ti smola“, nadaljuje Tine — „ker tebe ne greje sedaj ne moja dlan, ne solnce; jaz pa ležim tukaj kakor v razbeljeni peči...!“

„S tem javkanjem in mijavkanjem, dragi Tine, ne bova nikdar na vrhu“, pripomni zopet resno Tone in vstane. „Naj velja, kar hoče, gori do onega senika morava priti.“

„Kam? — Kje je?“ vspne se Tine leno kvišku in se ozira okrog.

„Nič ne de, če veš ali ne, kje je. Vstani, pa stopaj za menoj.“

(Dalje pride).

Opaža se, da se zavrne od izpita vsakdo, ki se k istemu pravočasno ne prijavi.

Učni zavodi v „Šolskem Domu“. — Bliža se začetek šolskega leta in z njim novo življenje v našem „Šolskem Domu“, v katerem se bodo vpisovali učenci in učenke, kakor bo tukaj povedano.

I. V deško obrtno-nadaljevalno šolo se bodo vpisovali učenci v nedeljo 15. septembra od 9. do 12. ure predpoludne ter v ponedeljek 16. sept. od 5. do 7. ure popoldne. Ta dan prične se že s poukom. Šolnina znaša po 2 K na mesec; a do zdaj se ni še tirjala.

II. V strokovno šolo za umetno vezenje in belo šivanje s posebnim oddelkom za odrasle, v strokovno šolo za krojno risanje in šivanje ženskih oblek s posebnim tečajem za odrasle, ter v dekliski obrtno-nadaljevalno šolo se bodo vpisovale učenke 13. in 14. septembra od 9. do 12. ure predpoludne. Šolnina v posebnih oddelkih za odrasle znaša 4 K na mesec, v strokovnih šolah za učenke premožnih roditeljev 4 K na mesec, za one manj premožnih 2 K; učenkam ubogih roditeljev se šolnina zniža ali popolnoma opusti. V dekliski obrtno-nadaljevalni šoli se ne plačuje šolnina, ker je ta šola združena s strokovnima šolama. Ako pa katera učenka obiskuje samo nadaljevalno šolo, plača šolnino, kakor v strokovnih šolah. Tečaja za odrasle se začeta koj s početka, ako se oglasi zadostno število učenk; v nasprotnem slučaju začeta se še le med šolskim letom in trpita po potrebi.

III. V pripravljavni tečaj za izobraževališča za učiteljice se bodo sprejemale v prvi vrsti učenke, ki so z dobrim uspehom dovršile društveno ljudsko šolo (edino slovensko šestrazrednico v deželi); učenke, ki pridejo od drugod, bodo morale dokazati s spričevalom ali z izpitom, da so sposobne za vzprejem v pripravljavni tečaj; inace se sprejmejo v kateri drugi razred ljudske šole, v kolikor bo prostora. Pripravljavni tečaj služi kot nadaljevalna šola tudi takim učenkam, dovršivšim ljudsko šolo, ki ne nameravajo stopiti v izobraževališče. Vpisovanje bo 13., 14. in 16. sept. od 9. do 12. ure predpoludne; šolnina znaša za učenke premožnih roditeljev 2 K na mesec, za one manj premožnih 1 K; učenkam ubogih roditeljev se šolnina zniža ali popolnoma opusti.

IV. Deška pripravljavnica za srednje šole se bo nadaljevala tudi v prihodnjem šolskem letu, ako se oglasi vsaj trideset plačujočih učencev. Sprejemajo se dečki, ki so dovršili z dobrim uspehom tretji razred ljudske šole, kar morajo dokazati s spričevalom ali z izpitom. Šolnina znaša 4 K na mesec in se le v slučajih resničnega ubožstva zniža na polovico ali popolno opusti. Vpisovanje bo 13., 14. in 16. septembra od 9. do 12. ure predpoludne.

V. Ljudska šola bo obsegala v prihodnjem šolskem letu, v kolikor se dá to zdaj previdevati, prvi in drugi mešani razred za prvo in drugo šolsko leto, paralelni razred k prvemu in drugemu mešanemu razredu za prvo in drugo šolsko leto, tretji deški razred za tretje šolsko leto, ter štiri dekliske razrede, od tretjega do šestega, ki bodo ob enem služili kot vadnica slovenskim gojenkam c. kr. izobraževališča za učiteljice, za učenke od tretjega do šestega šolskega leta. Sprejemali se bodo v prvi vrsti učenci in učenke, katerih roditelji bivajo v Gorici, v višje dekliske razrede pa tudi deklice od drugod, v kolikor bo prostor dopuščal. Vpisovanje se bode 13. in 14. septembra od 8. do 12. ure zjutraj in od 3. do 5. ure popoldne. Šolnina znaša za otroke premožnih roditeljev 2 K na mesec, za one manj premožnih 1 K; otrokom ubogih roditeljev se šolnina zniža ali popolnoma opusti.

Otroški vrti v ulici sv. Klare, pod Kostanjevico in v ulici Cipresi so začeli novo šolsko leto v ponedeljek 2. sept. Sprejemajo se otroci od začete 4. do izpolnjenega 6. leta življenja tudi med letom, kadar se oglašijo. Šolnina je enaka oni v ljudski šoli, namreč 2 K na mesec za otroke premožnih in 1 K na mesec za otroke manj premožnih roditeljev; otrokom ubogih roditeljev se šolnina zniža ali popolnoma opusti.

Imenovanja. — Glavni učitelj na možkem učiteljišču v Koprju, Josip Žilih je imenovan profesorjem na tuk. državnih

gimnaziji, kot naslednik upokojenega šolskega svetnika g. Plohlina. Dr. Maksimilijan Šostarič dosedaj suplent na goriški gimnaziji je imenovan učiteljem na hrv. gimnaziju v Pazinu.

Gospod Ivan Cumin suplent na tuk. gimnaziji imenovan je proviz. gimn. učiteljem na istem zavodu.

Gosp. Franjo Ferfila je postal ravnatelj plinarne v Gorici.

Smrtna kosa. — V četrtek je umrl v Gorici g. Josip Vogrič, gimnazijski sluga, ob 1. uri po noči. Pogreb je bil v soboto zvečer. N. p. v. m.!

Dne 29. m. m. je umrl po dolgotrajni bolezni na svojem domu v Košani previden s sv. zakramenti za umirajoče g. Josip Dekleva c. in kr. nadporočnik tukajšnjega pešpolka v 37 letu svoje starosti. Bil je blag značaj, jako čistan pri vsih, ki so ga poznali in vedno zvesti sin svojemu narodu.

N. p. v. m.!

Dr. Josip Pavlica obolel. — V sled močnega prehlajenja v mesecu juniju je č. g. dr. Jos. Pavlica tako hudo obolel, da je moral biti dva meseca v postelji. Koncem avgusta je bolezen toliko odnehala, da je po nekoliko ur že ustajal. Zdaj pa se je bolezen zopet shujšala. Toliko odgovarjamo na razna vprašanja prijateljev, znancev in cenjenih čitateljev „Prim. Lista“.

Poroke. — 2. t. m. se je poročil gosp. Josip Fon, c. kr. sodni tajnik z gospodično Irmo Klavžar, hčerko g. Ernesta Klavžarja.

V Podgori se je pa in sicer tudi 2. t. m. poročil gosp. France Kaučič z gospodično Karlo Klančič hčerjo župana in deželnega poslanca g. Antona Klančiča. Bilo srečno!

Odlikovanje. — Nj. Vel. cesar je podelil grofu Antonu Pace (zetu gosp. barona Winklerja) sekcijemsku načelniku v ministerstvu za notranje reči, veliki križ Franc Jožefovega reda.

V „Alojzijevišče“ so na novo vsprejeti naslednji: Bazilij Korošec iz Fojane, Alojzij Rijavec iz Dornberga, Miha Zavadlav iz Velikega Dola, France Kemperle iz Hudežujne, Jožef Lavrenčič iz Kreda, Jožef Vertovec iz Šmarji, Janez Lulik iz Ajdovščine, Karol Ostan iz Boveca, Ernest Bratuž iz Solkana.

Za „Alojzijevišče“: „Hranilnica in posojilnica v Cerknem“ o priliki občnega zbora 20 K. Lepa hvala!

Zgradba mostu pri Barki čez Sočo. — Zadnje deževje je zopet močno poškodovalo priprave za zgradbo novega mostu čez Sočo. Provizorični leseni most je voda premaknila za kakih 15 metrov z mesta ter izrula več pilotov, a jame, v katere zabijajo pilote, je popolnoma zasula. Škoda je kakih 4000 K, a zamuda na delu znaša vsled tega najmanj en celi mesec.

Mrzlek. — Odsek tukajšnjega mestnega starašinstva, ki se peča z vprašanjem kje in kako dobiti pitne vode za goriško mesto je sklenil predlagati mestnemu starašinstvu, da dovoli novih 4000 kron za nadaljenje preiskovanje, ali bi se dala voda iz Mrzleka dovesti v naše mesto.

V ječah v Gradiški je razpisano mesto sluge.

„Primorski List“ zopet tožen. — Še se nismo dobro oddahnili od pravde, katero sta nam naperila dr. H. Tuma in A. Gabršček, ki ju je stala okroglih 1000 K, že nam je napovedana nova tožba. Socijalna demokracija je razžaljena radi besedi, katere smo zapisali v predzadnjem listu: „Socijalni demokracije sleparijo“. Tako bremo v zadnjem „Rdečem praporju“: „Radi te infamije je proti „Primorskemu Listu“ vložena tožba“. Mi se te pravde prav iz srca veselimo, ker nam bo dana prilika bolj natanko seznaniti se s soc. demokrati!

O goškem kuratu g. Ferjančiču, ki je bil pred ljubljansko sodnico obsojen, sta „Soča“ in „Primorec“ pisala razne stvari, ki so deloma pretirane, deloma lažnjive. O tej zadevi hočemo mi za zdaj molčati, dokler se ne izpregovori zadnja beseda, kajti prijavila se je pritožba ničnosti. Potem bomo govorili.

V Branici so imeli pretekli teden visokega gosta. General Edvard vitez Zuccovaty je prišel pogledat spomenik in insignije slavnega slovenskega junaka Andreja barona Čehovina.

Dva shoda „katol. političnega društva v Bovecu“. — „Kat. pol. dru-

štvo v Bovecu“ je imelo v zadnjem času zopet dva dobro obiskana shoda. Prejeli smo obširno poročilo, toda žal prekasno. Prvi shod je bil dne 25. avg. v Srpenici. Govorili so na shodu g. Abram Kaplan v Bovecu, g. kurat Ivančič in g. Anton Šuler, društveni predsednik, ki je žel mnogo pohvale in priznanja.

Drugi shod je bil v Bovecu dne 1. sept. pri Ekselju. Govorili so g. Anton Šuler in g. Abram.

S tema dvema shodoma se je število društvenikov znatno pomnožilo. Vrlemu „kat. pol. društvu v Bovecu“ čestitam na živahnem gibanju in vsestranskem delovanju! O teh shodih priobčimo morda prihodnjic kaj več.

Iz Čepovana. — Nekega večera je šel g. Jožef Kofol, trgovec in krčmar v Čepovano, okoli 10. ure zvečer naznanit, da je pripeljal vino iz Gorice. Na potu so ga dobili liberalni fantje. In so ga prijeli in vrgli v vodo. Pri sebi pa je imel 40 K in nekaj vinarjev. Mož se je izlekel iz vode ves moker pa ni mislil, da je izgubil denar. Še le drugi dan je pogrešil denar in šel iskat, ali našel ga ni! Kje so tedaj tiste svetle kronice, v katerem žepu?!

Dalje pa vprašam, kje imate cerkev in kam hodite ob nedeljah in praznikih vi liberalni fantje in možje k službi božji? Kaj delate zunaj na britofu ta čas, ko se v cerkvi služba božja opravlja in božja beseda razlaga? Ali ni res, da nekateri citate umazane časnike, ki blatijo naše dušne pastirje, drugi se pa smejejo, ali pa čakate in kadite tako, da imate vsaki svojo službo.

Še nekaj žalostnega! Ko smo obhajali rojstni dan našega presvitlega cesarja, je bilo zbrano v gostilni gospoda Antona Kofola veleposestnika, domači narodni tamburaški zbor in mnogo goriških gospodov. Mimo so prišli liberalni fantje. Ko so pa videli posteno mežo, jih je zbodlo v oči. Začeli so upiti: „živjo Tuma, živjo Gabršček, živla narodno-napredna stranka! Proč s farjem, ker po njem vera peša!“ Ko smo te besede slišali, nam je bilo hudo pri srcu. Uboga mladina! Nasrkala se je strupa iz umazanih časopisov „Soče“ in „Primorca“, da se niti ne zaveda, kako sramotno je tako obnašanje za celo občino.

Poslušalec.

Tolminske novice. — Že dalje časa sem nameraval potovati po tolminskih hribih, oziroma po Št. Viškogorski planoti in ogledati si „romantična“ tolminska hribovja ter opazovati vrle „naprednjake“ v hribih.

Ker sem že mnogokrat slišal in čital, da se nahajajo „liberalni-naprednjaki“ tudi na Št. Viškogorski planoti, jo mahnem naravnost v hribe. Skrbno si zavijem svoj klerikalno malho pod popotni „jopič“ ter korakam proti Sv. Luciji. Ker me je moj nadležni sotovariš-želodec opominjal, se vstavim pri Sv. Luciji v neki obče spoštovani gostilni. Prijaznega g. gostilničarja sem kmalu spoznal, da je pravi „katoliški-narodnjak“ in rodoljub. Kakor sem pozneje izvedel, Sv. Lucija nima „naprednjakov“.

Mej drugim je rekel g. gostilničar tudi: „Veselim se nove železnice, pa tudi bojimo se je, kajti železnica bo nam privabila ptujce v deželo, ljudstvo je nevedno in marsikteri celo rajši proda zemljišča ptujcu drugoročcu kakor pa domačinu Slovincu. Pač žalostno! Torej, Moščani in vsi, ki se nahajate ob železnični progji — pozor!! Kajti železnica bo res privabila mnogo ptujcev v deželo, kateri bodo znali vsako malenkost dobro izkoristiti, tako, da z novo železnico postanemo na svoji rodni zemlji podlaga ptujčevi peti.“

Ko nekoliko potolažim sitni želodec, poslovim se od g. gostilničarja ter jo mahnem proti Ponikvam. Času treba napredka, tudi na Ponikvah napredujejo, ustanovili bodo „bralno društvo“. Mladi učitelj in njegov pomagač širita liberalna načela, da bodo pa še bolj vtrjevali liberalizem med mladino, vstanovijo „bralno društvo“ po vzorcu pečanskem. Želeti je, da bi tudi tako vrlo vspevalo, kakor na Pečinah. Da je občni zbor sklepčen, se lahko dobi pomoč pri sosednih občinah.

Niže v Rakovcu imajo župana, „moža“, kateri je sicer počasen, pa vendar — „napreden“. Pri drž. volitvah se je delal pristaša „katoliško-narodne“ stranke, a bil je z „naprednjaki“ ter delal proti svojemu soobčanu (g. Rutarju, ki je iz Logarše doma). Rakovčani-Logarščani volili so z njim — liberalno, ker ni nihče vedel zakaj se gre in, da kan-

didira njih soobčan g. Matija Rutar, razven g. župan in par njegovih privržencev. Ta „napredni“ župan dobiva od Gabrščka tudi 10 „Zamorcev“ ali „Norcev“, katere pošilja tudi na Ponikve. G. župan morda misli, da s tem skrbi za občni blagor? Ne, volilci Vam niso poverili občinskega predstojništva, da bi širil po občinah liberalni gnoj in javno demoralizacijo.

Med prvimi „naprednjaki“ na Ponikvah je tudi „mož-čarovnik“. Svoje „žegno“ pošilja tudi „bralnim društvom“, da bi bolje uspevale. Ozdravljati zna še po staroveškem tarifu. Neki deklici je ozdravljala bolni prst na roki s sledečimi porabami:

- Najnovejšo mazilo, kakoršno se dobi le v „napredni“ lekarni,
- Molitve iz Gabrščkovega „kolomona“, najprimernejše,
- Med molitvijo po zraku vihteči veliki klobuk,
- Po končani molitvi seziganje ostan-kov, —
- Naročilo: Če se ne bo več gnojilo, — ozdravljeno.

To naznanja vsim „naprednjakom“. Kdor si želi te vrste zdravnikov, si lahko pomaga. Sicer si njegovega bivališča nisem zapomnil — v „Robu“ ali pod „Robom“. Za danes toliko, prihodnjič pa zopet kaj, če mi dovolite kak prostorček v Vašem cenj. listu. Hudomušni popotnik.

Gabrije na Vipavskem 28. avgusta. — Imeli smo učitelja g. Fr. Srebrniča iz Solkana, kateri je šolske predmete še precej dobro podučeval; zunaj šole je bil tudi jako skrben, ali pred vsem za „milo napredno idejo“ tako, da med vsemi „naprednimi“ učitelji na cellem Krasu in Vipavskem je bil, če ne prvi, pa vsaj med prvimi. Res je naredil to napako, da pri zadnjem „Sloginem“ občnem zboru pred par leti je rekel Gabrščeku „švindler“, in da je še do leta 1900. vedno bil zoper Tumo in Gabrščka, ker sta ona dva bila zoper povišanje plač učiteljem, ter je zagovarjal le Gregorčiča in Coroninija; ali v drugi polovici l. 1900 je to predruščil: dobival je cel snopič „Primorcev“, jih raznašal, ponujal posebno mladeničem za eno krono; postal je „zaupni mož“ napredne stranke. V začetku razpora je enemu Gabrcu svetoval, naj „Sočo“ pusti, ker se kaže razpor zoper dr. Gregorčiča; potlej pa je nosil v žepu najraje „Sočo“, jo čital ljudem na cesti, v hišah, v prodajalnicah take reči, katere so mu bile najbolj všeč; tudi če so bili otroci zraven, na to se ni oziral. Udeleževal se je jako pridno javnih shodov. Če je prišel v Vipavo dr. Tavčar, ali pa dr. Tuma v Dutovlje, Rihemberg, k Rebku, ali v Velike Zablje, brez njega ni bilo. Tukaj je javna tajnost, da je on bil provzročitelj nameravanega shoda v Branici. Poprej pa je vrgla „Soča“ eno bombo na g. Marka Valesa, da bi si pred shodom zrak očistila, kar se je pa ponesrečilo, in zato shoda ni bilo. Za dopise v „Sočo“ je drugim rad svoje pero posodil; se ve, podpisali so se pa dotičniki. Domišljeval si je, da je zato poklican, širiti „milo napredno idejo“. Ob volitvah za državni zbor je bil v Gabriji on duša vsega in je mnogo mož in mladeničev spravil na svojo stran. Ali nevaležni Gabrci so ga začeli zapuščati eden za drugim, le še v dveh hišah je bil slednjič sprejet: v eni, kjer mu je bil gospodar vedno prijazen, in v drugi, kjer je mož kazal lice katoliške stranke. Po g. Srebrniču je v Gabriji mnogo zasejanega; sedaj se je pa na lastno prošnjo preselil na Štajersko, nadaljevati svoje delo; tukaj je zgubil tla. Toliko o njegovem delovanju, kar je javno znanega. V Gabrije pride učitelj, kateri pa ne bo hodil po Srebrničevih stopinjah. „Napredna“ ima tukaj veliko izgubo.

Bovec. — Od starih časov in še do lanskega leta je imela 9 kilometrov dolga bovška občina poljskega čuvaja. Spomjadi so jo pa naši napredni občinski očetje drugače iztuhtali. Odpustili so iz službe poljskega čuvaja in ga nadomestili z redarjem, ki pa opravlja samo policijsko službo, katere v Bovecu nič ni. Ta obstoja največ v tem, da salutira. — Kmet naj pa plačuje čuvaja in njegovo polje naj sam straži ali pa naj pusti, da mu uzmoviči in cigani pridelke odnesejo!!

Št. Viška gora. — V sredo zjutraj (28. avg.) so našli mrtvega, ustreljenega Jožefa Pervanje, posestnika v Stopniku.

*) Cena: „ena“ krona, oziroma ena krona in 20 vin.

Šel je bil namreč po noči stražit koruzo pred jazbecom. Vzel je seboj nabit samokres. Po noči je čula njegova žena pok samokresa, a ni slutila nič hudega. Ker ni hotelo biti moža dolgo domov, gre ga iskat. Groza! Najde ga mrtvega, znak ležečega poleg njega pa leži izstreljen samokres. Mogoče se je ponesrečil. Mogoče je pa tudi sam sebe končal. Bil je kterikrat mračnega duha; drugače pa dober kristijan. Nesreča v družini ga je trla. Zapustil je 2 blazna otroka. Nesrečna družina! Ta je vže 3. slučaj nagle, nepredvidene smrti v tukajšnjem kraju v jednom letu, česar nas pa Bog obvaruj odslej.

V Podmeltu je 75-letni stari Martin Tomaškov na dan sv. Jerneja prerezal trebuh Martinu Šorli — menda radi krivice, ki se mu je bajč godila; kajti njegove besede pri odhodu iz Podmelta so bile: „Vzdignil sem meč pravice...“ Okoli stoječe pa je prašal: „Ali bom smel brati v ječi tudi časnike?“ Bral je namreč rad že od nekdanj časa-pise, kakor so „Rodoljub“, „Rdeči Prapor“, „Primorec“ itd.

Idrija je bila dne 27. avg. takó narasla, kakor že 18 let ne. Ker je voda hitro narasla, zgodila se je ta-le dogod-bica: Na Bači so mož, žena in njihov otrok imeli opravka pri reki; kar pridvi po suhi strugi zad za njimi veli-kanska voda; v naglici splezajo na bližnje grmičje — sin naprej, mož in žena za njim. Rešili so jih srečno.

Na Vojskem je neki c. kr. gozdni čuvaj menda tudi zató nastavljen, da širi goriško „blato“ („Primorca“), ter zapeljuje dobro Vojskarsko ljudstvo... Ali je zató prišel od zelene Soče?

Iz Iderskega. — Dva mladeniča brata, Anton in Andrej Kusinčič, sta umrla za jetiko drug za drugim v desetih dneh. Tam sta ležala v mali, a čedni sobi. Le prevelika bolečina, katero jima je provzročalo mučno ležanje, ju je tu pa tam prisilila, da sta se dala vzdigniti iz postelje.

Trpela sta, trpela oba. Bolečino jima je lajšala zavest, da trpita oba. A enemu je bila odmerjena večja kupa bridkosti. Andrej, mlajši brat, je moral doživeti in zreti smrt svojega starejšega brata Antona, kateri je izdihnil v naročju svoje ljubljene matere. Ločil se je odtod v devetnajstem letu svoje starosti. 21. avgusta smo izročili njegove zemске ostanke materi zemlji. In dalje je trpel, hiral in umiral brat Andrej. Njega, ki je z njim trpel, ni bilo več na njegovi strani, počival je že tam v hladnem grobu, na katerem se je prelilo veliko solz...

Težko je umreti, a ko je človek s smrtjo izgubil tovariša v trpljenju, si ga želi tovariša v smrti —

saj kar je smrt ločila, to združi zopet smrt.

In Andrej je hrepenel za njim, ki je z njim delil bolesti življenja. Hrepenel je za Antonom v boljši kraj nad zvezdami. nad zvezdami! In ni hrepenel dolgo. Poljubila ga je po desetih dneh hladno-ustna smrt v šestnajstem letu njegove dobe in ga združila z njim 31. avgusta so rosile oči tudi za njim na kobariškem pokopališču.

Tam ležita oba, kakor sta skupaj ležala doma. Tovariša v trpljenju, tovariša v smrti.

Rosilo je za njima premnogo oko, a njima je Bog obrisal solze z očij. Umrla sta mlada, a umrla sta nedolžna. In ta nedolžnost je zdaj opleta z vencem nevenljive slave v nebeškem kraljestvu...

Ne plakaj, draga udova, tožna mati! Saj svojih sinov nisi izgubila, shranila si jih samo pri nebeškemu Očetu. Križ, ki si ga zrla na krstah svojih sinov, naj ti bo v tolažbo —

ta križ ti sveti govori, da vidiš jih nad zvezdami!

Ponikve. — (Smrt na kosa). Dne 23. m. m. so položili na mrtvaški oder Cecilijo Lapanje 17-letno hčerko Ivana Lapanje h. št. 26 na Ponikvah, v nedeljo 25. m. m. ob 8. uri zjutraj pa smo jo položili k večnemu počitku. Pokojna je bila bolna 4 tedne. Pri pogrebu se je zbralo mnogo jokajočih prijateljev in sorodnikov njenih. Njene tovaršice so nesle vence in prižgane sveče za njo. — Ločitev od tako uzorne deklice, kakor je bila Cecilija, je bila pretresljiva za vsakogar, ki je poznal, kako tiha mirna in vneta za vse dobro je bila! Tovarišice in tovariši so ji zapeli v cerkvi in na grobu. Draga Cecilija, prosí Boga za svoje žalujoče stariše, ne pozabi svojih sorodnikov, tovaršic in tovarišev, da bi se enkrat skupaj veselili v nebeškem kraljestvu.

O preblagi pokojnici smo dobili še drug dopis g. M. H. Svetila ji večna luč!

Iz Kobarida. — V nedeljo, 25. m. m. smo imeli v Kobaridu redko cerkveno slovesnost. Na mestu starega križevca pota, ki nam je služil trideset let, smo si omislili novega, ki je jako okusen in za kobariško farno cerkev tudi primeren. In ta novi križevi pot je bil preteklo nedeljo blagoslovljen. Blagoslovljenje in vsa cerkveno slovesnost je izvršil preč. o. Bernardin iz Kostanjevice v Gorici.

Lepo število okoličanskih gg. duhovnikov in obilo vernega ljudstva je prihitelo na ta dan tudi iz bližnjih krajev v Kobarid, da prisostuje tej cerkveni slovesnosti. Sprevod, pri katerem je neslo štirinajst mož podobne okoli cerkve, je izšel iz župnišča in se med ubranim pritrkovanjem zvonov pomikal v cerkev. Tukaj je preč. o. Bernardin blagoslovil nove podobe, molil sv. križev pot in nato v lepem govoru razložil razvoj te pobožnosti. Mladi g. govornik je razložil tudi način, kako je treba sv. križev pot opravljati, ter pozivljaj vernike, naj si v obilem številu nabirajo odpustke, ki jih je sv. Stolica tej pobožnosti podelila. Sledila je slovesna sv. maša, ki se je zaključila z zahvalno pesnijo.

Ta dan ostane vsem udeležencem gotovo v najboljšem spominu. Naj bi bil sv. križev pot vsem tudi v spodbudo, da ostanejo zvesti v veri do križanega Izve-ličarja, v katerem je naša moč in naša zmaga.

Matajur. — Od nekdanj že so domači in tuji hribolazci radi hodili na 1643 m visoki Matajur, to pa posebno zato, ker se tje prav lahko pride in se ima krasen razgled na vse strani. Letos pa je postal naš Matajur še bolj imeniten. Ze 29. julija t. l. blagoslovili so temeljni kamen spomeniku tik državnega mejnika št. 13 ravno na vrhu te gore. Spomenik se postavlja ob začetku 20. stoletja v čast Našemu Odrašeniku J. Kr. Delo, ki bo stalo okoli 1500 lir, je prevzel g. Ivan Špehonja iz Loga v Nadiški dolini. Mož je prav spreten in kakor vstvarjen za taka podjetja. Ima pa tudi prav pridne in vstrajne delavce, ki so doma iz sosednjih beneških vasi. Delo prav hitro napreduje pod nadzorstvom č. g. Alojzija Blazuliča. Spomenik, ki bo okoli 20 m visok, sestavljen iz lepo rezanega kamna, bode poznejšim rodovom oznanoval, da so pod prijetnim Matajurjem živeli za čast Božjo vneta kristjani.

Dne 10. sept. t. l. ima se vršiti slovesno blagoslovljenje tega spomenika. Ako je bilo že pri blagoslovljenju temeljnega kamna okoli 15 g. duhovnikov, mnogo svetne gospode in veliko število vernega ljudstva vrh Matajurja, se pričakuje, da bode udeležba 10. sept. še obilniša.

Govori se, da pride tisti dan nekaj škofov, nad 100 duhovnikov in več tisoč vernega ljudstva poklonit se Odrašeniku na visoki in prijetni Matajur. Določeno je tudi, da se bode tisti dan opravila daritev sv. maše na malem altarju, ki se postavi poleg spomenika. Prihodnje leto nameravajo sezidati poleg spomenika tudi lepo prostorno kapelo. Kolikor bolj se zdigujejo hudobni brezverci zoper Kristusa in sv. kat. cerkev, toliko bolj se vnema v srcih vernih kristjanov ljubezen do Kristusa in sv. kat. cerkve.

Perosijev oratorij v laškem Vidmu. — Danes, jutri, pojutranjem in v nedeljo izvrševal bo v videmski stolnici mogočen kor 200 pevcev Perosijev oratorij „Il Natale“, katerega bo vodil skladatelj sam. V nedeljo bo imel v videmski stolnici slovesno sv. mašo Nj. E. kardinal Missia.

Na Staro Goro v Slovenskej Benečiji, kjer je tudi na Kanalskem in v zahodnih Brdih dobro znana božjepotna cerkev M. B., je prišel te dni (31. avg.) za novega kurata č. g. Ivan Sinik, dosedanji kaplan v Praprotnem. Za kaplana v Praprotno pa č. g. Natal Zufferli, do sedaj kaplan v Reziji.

„Šebreljska štedilna posojilnica“ je imela v mesecu juliju: prejemkov K 2512-00, izdatkov K 2607-54, celi promet K 5119-54. — V mesecu avgustu: prejemkov K 814-77, izdatkov K 1207-22, celi promet K 2021-99. — Jožef Vojska, Rejec, tajnik.

Železnica od Tolmina do Čedad na Italijanskem. — Časopisi pišejo, da hoče beneško železniško društvo podaljšati železnico od Vidma do Čedad do Tolmina. Tako dobijo tudi beneški Slovenci železnico.

Potrjena obsodba. — Kakor čujemo, je najvišji sodni in kasacijski dvor potrdil razsodbo deželnega kot kazenskega sodišča v Trstu, s katero je bil lastnik „Soče“ Andrej Gabršček obsojen na dva meseca ječe. — Zdaj se le torej je izrečena v tej zadevi „zadnja beseda“.

Na stanovanje in hrano sprejme slovenska družina dva ali tri učence. Postrežba dobra. Več se izve pri upravnistvu „Prim. Lista“.

Zahvala. — Povodno neizrekljivo boleče izgube prejubljenega in nepozabnega soproga oziroma dobrega nam očeta gospoda Franca Jug, c. kr. gozdarja, izrekamo svojo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem, posebno pa veleč. g. Jos. Ličanu, župn. uprav. na Placuti, kateri ga je ves čas boleznin tolažil. Nadalje preč. oo. frančiškanom in kapucinom, vsem gg. c. kr. gozdarskega urada in sploh vsem, ki so pri žalostnem sprevodu izkazali zadnjo čast nepozabnemu pokojniku.

Gorica, 27. avgusta 1901.

Žalujoča družina.

Socijalne drobtinice.

Socijalni demokratje in krščanski socijalci. — Že večkrat smo povdarjali, da si soc. demokratje pomagajo z nepoštenimi sredstvi. V „Prim. Listu“ št. 31. in 33. smo očitno dokazali, kako je „Rdeči prapor“ neresnico pisal o krščanski znanstveni zvezi „Križ“ v Berlinu, da namreč ozdravlja vse bolezni z močjo vere in z močjo molitve, da ni treba ko obrniti se na predstojnika T. R., Berlin W. Zabeležili smo dalje gorostasno neresnico, katero je prinesel „Rdeči prapor“ o štrajku duhovnikov v Paviji.

Vsak resnicoljubon časopis bi bil omenjene neresnice preklial — le „Rdeči prapor“ tega ni storil, dasi smo ga pozivljali. Tako znajo slepariti in lagati le soc. demokratje. Računajo pač na nevednost delavcev — trpinov.

Tako se delajo krščansko-socijalni listi! „Primorski list“ je vselej pripravljen vsako tudi najmanjšo neresnico preklialti. To hočemo danes dejanski dokazati g. Kristanu. V predzadnji številki smo pisali, da je g. Kristan med govorom v Podgori pil pivo! Dopisnik, ki je dotično novico poslal v „Pr. L.“ je bil trdno prepričan, kakor drugi, da je Kristan pil pivo. No, iz zadnjega „Rdečega praporja“ posnemljemo, da je pil ves čas le — vodo. Vprašali smo v tej zadevi tudi druge, ki so nam rekli, da se jim zdi, da je pil vodo. Toliko resnici na ljubo! Pomota se je zgodila radi tega, ker je oder, s katerega je govoril Kristan v Podgori, skoraj 4 metre visok.

O zasebni lasti. — Socijalni demokratje govore na vseh shodih o odpravi zasebne lasti. To je glavna točka, katero vedno povdarjajo. Z odpravo zasebne lasti hočejo preobraziti in prenoviti človeško družbo.

Treba je tedaj, da temeljito proučujemo vprašanje o zasebni lasti, da bomo mogli vspešno pobijati zmote soc. demokratov. Zato smo se namenili podati cenjenim čitateljem nekaj naukov, ki se tičejo tega vprašanja.

1. Pravičnost do bližnjega na sploh zahteva, da mu priznajemo pravo do svobodne posesti in rabe vseh onih blagrov, ki so v resnici njegovi. Med te blagre prištevamo tudi zunanje gmotno blago, n. pr.: denar, hiše, zemljišča, poljske pridelke, živino itd. Pravo do teh zunanjih gmotnih blagrov imenujemo lastninsko pravo. Lastninsko pravo je tedaj pravo svobodne posesti in rabe zunanjih gmotnih blagrov, ki so v resnici naši.

Lastninsko pravo vključuje v sebi pred vsem pravo svobodne posesti vseh onih zunanjih gmotnih blagrov, ki so v resnici naši. S tem je že rečeno, da nimajo drugi do teh stvari prav nobene prava. Ako bi tudi drugi imeli pravo do posesti kake stvari n. pr. kakega gozda, pašnika, vodnjaka, poti itd., bi se o njej ne moglo reči, da je komu v resnici lastna, kajti bila bi občna.

Lastninsko pravo vključuje v sebi dalje tudi pravo svobodnega uporabljanja vseh onih zunanjih gmotnih blagrov, ki so komu v resnici lastni. Lastnik kakega drevesa sme svobodno uporabljati les in sad. Kdor bi imel pravo uporabljati le sad, ne imel bi popolne lasti dotičnega drevesa. Popolna last vključuje v sebi

pravo do stvari same in do njene koristi. Kdor ima popolno last, je pravi lastnik in gospodar, in sme svobodno razpolagati ne samo s koristimi, katere donša kaka stvar, ampak tudi se stvarjo samo, da jo sme na pr. ali premeniti, ali razdejeti ali prodati.

Ko pravimo pa: svobodna posest in raba, ne mislimo s tem, da sme človek delati, kar bi hotel, kajti prava človeška svoboda je mogoča le na podlagi naravnih in Božjih zakonov. Svoboda v premljanju naravnih in Božjih zakonov ni prava svoboda, ampak zloraba svobode, katero treba zabranjevati.

Dalje pravimo, da more imeti človek lastninsko pravo le glede onih pozemeljskih blagov, ki so v resnici njegovi. S tem je rečeno, da morajo biti po zakoniti poti pridobljeni in prilaščeni. Ako so si na pr. v prejšnjih časih nekateri knezi, grofi in drugi mogli, se silo ali po zvijači prilastili ogromnih posestev, se to prilastitve ne more imenovati zakonito in jim ne daje lastninskega prava. To je bila tatvina in ostane na veke tatvina. (Dalje pride.)

Za kratek čas.

Pomagati si zna. — Policijski komisar: „Žal mi je, a Vas moram radi prehitre voznje obsoditi na 10 kron globe“.

Izvošček: „Ne dé nič, si bom že s počasno voznjo tistih deset kron povrnil.“

Narodni pregovori in izreki. — (Nabral J. Volkov.)

Vsi pihajo v en meh. (Sloga, porazumljenje.)

Je šel po besedo v žep.

Je dobro, da se mu reče vi.

Dnevi veselja so pisani metulji.

Enaka dlaka skupaj sili.

Človek brez denarja, slabo odgovarja.

„Ako bi“ in „če“ sta bogata. (Dalje pride.)

Na stanovanje in hrano sprejme slovenska družina učenko.

Obrniti se je na uredništvo „Prim. Lista“.

Sadjarsko in vinarsko društvo za Brda v Gorici
Prodaja naravne in pristne briske pridelke po zmernih cenah.
Zaloga pristnih vin: burgundeca, rizlinga, modre frankinje in drugih.
DESERTNA VINA.
Sedež društva je: Gorica, ulica Barzelilni št. 20.

Krojaški mojster Franc Čufer
v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodnji, izdeluje vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.
Priporoča se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

Ivan Bednařik
priporoča svojo **knjigoveznicu**
v Gorici
ulica Vetturini št. 3.

Razglas!

Tretji živinski semenj v Cerknem v tekočem letu bode v soboto dne 14. septembra.

Županstvo v Cerknem dne 28. avgusta 1901

A. Kosmač
župan.

Nova delavnica cerkvenih posod in orodja.
Gorica, magistratna ulica št. 8.
Podpisani vsvoja si naznaniti preč. duhovščini, da je odprl novo delavnico cerkvenih posod ter se priporoča za naročbe svečnikov, svetilnic itd. v vsakovrstni kovini in v vsakem slogu po najnižjih cenah.
Ker še nima ilustrovanih cenikov, pošlje po želji preč. duhovščini obrise raznih posod in orodja.
Priporoča se tudi za popraviljanje rabljenih reči, jih zopet posrebi in pozlati tako, da dobijo prvotno stanje.
Izdeluje strelovode po najboljših iznajdbah in popravlja že rabljene.
Udani
Franc Leban,
srebrar.

Naznanilo.

Ker se me išče še vedno na Travniku št. 11, kjer sem delal prej in je sedaj tam fotograf Marega, javljam s tem slavnemu občinstvu, da se nahaja moj novi atelijé že dve leti v

Gosposki ulici

št. 7 II. nadstr. v hiši „Gor. ljud. posojilnice“, kjer je tudi „Krojaška zadruga“. Atelijé je v vsakem oziru najmodernejši, najlepši, največji v Gorici, ter urejen velikomestno.

Priporoča se tudi v bodoče naklonjenosti slavnega občinstva, bilježim se z odličnim spoštovanjem

Ant. Jerkič,

odlikovani fotografski zavod v Gorici, Gosposka ulica 7.

Vinko Podgornik,
posestnik in trgovec,
Gorica,
Šempeterska ulica št. 68,
priporoča p. n. občinstvu svojo trgovino jedilnega blaga, kakor tudi turšico itd. itd.
Cene so najnižje.

Anton Potatzky
v Gorici, na sredi Raštela hiš. št. 7.
Trgovina na drobno in debelo.
Najceneje kupovalščice nürnbergskega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.
Potrebščine
za pisarne, kadičce in popotnike.
Najboljše šivanke in šivalne stroje.
Potrebščine
za krojače in čevljarje.
Svetinjice, rožni venci mašne knjizice.
Hišna obnavala za vse letne čase.
Posebnost:
semena za zelenjave, trave in detelje.
Majbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

Zahvala.

Hudo potrpi po neizmerni izgubi, ki nas je zadela v osebi našega preljubljenega družinskega glavarja, gospoda

grofa Franca Coronini-ja,

izražamo iz dna svojih src v obče vsem in vsakemu posebej, prečastiti duhovščini, civilnim in vojaškim oblastvom, zastopstvom dežele, goriškega mesta, naše ljube šempeterske občine in drugih mest in občin po deželi, pa tudi skupščinam, društvom in zadrugam, prijateljem in znancem in sploh vsemu prebivalstvu brez razločka iskreno zahvalo na tem, da se je na vseh deželnih straneh pojavljalo tako živo sočutje na naši brezmejni žalosti, da se je na mnogovrstne načine razodelo visoko spoštovanje in ljubezen do predragega ranjkega in na ogromni deležbi pri pogrebu njegovih posvetnih ostankov.

V Št. Petru, 3. septembra 1901.

Žalujoča družina Coronini.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi, z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Lekarna

Cristofoletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. — Okrepé želodec, storé, da sgine v kratkem času omotica in životna lénost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raje jé.

(Varstvena znamka)

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljatve pa jedino le v lekarni

CRISTOFOLETTI
v Gorici.

Cena steklenici 60 vin.

Najboljša krma za živino je

KOKOVA ZMES

katera se sedaj rabi kot hrana za živino in zlasti za isto, ki daje mleko, potrjeno od

prof. dr. Potta

v Monakovem (Bavarsko). Dobiva se na prodaj edino pri trgovcu

Josipu Komelu,

ulica proti Soškemu mostu št. 67 (prej K. Sirk) in podružnici v Stolni ulici št. 4.

Uzorec z navodili se razpošiljajo brezplačno.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberl, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce, Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.
Cene so stalne brez pogajanja.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Dunajska cesta št. 15 v Medjatoi hiši v pritličju

vzprejema zavarovanja vsakovrstnih posloplj, premičnin in poljskih pridelkov proti požarni škodi, kakor tudi zvonov proti poškodbim.

Pojasnila daje in vzprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice v pritličju Medjatove hiše na Dunajski cesti v Ljubljani, a tudi po slovenskih deželah nastavljeni poverjeniki.

„Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani“ je edina slovenska zavarovalnica. Zavaruje pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.

Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

ROJAKI! Zavarujte svoje imetje pri domačem zavodu!

Svoji k svojim!

Edina slovenska zavarovalnica!